

Zašto knjižnicama i arhivima trebaju promjene u autorskopравnom zakonodavstvu

Aleksandra Horvat

ahorvat@ffzg.hr

Europa 2014.

70.000 knjižnica
110 mil članova
397.800 knjižničara

Knjižnice i arhivi → najveći poslodavac u
kulturnoj industriji

Izvor: http://ec.europa.eu/internal_market/intellectual-property/docs/joint-report-epo-ohim-final-version_en.pdf
(str. 54)

EU

- Strategija *Europe 2020*
- *Digitalni plan za Europu*, 2010.
- Jedinstveno tržište

“The borderless nature of digital technologies means it no longer makes sense for each EU country to have its own rules for telecommunications services, **copyright**, data protection, or the management of radio spectrum” → iz priopćenja Europske komisije

Knjižnice i digitalizacija

- Knjižnice ne znaju:
 - koja su djela zaštićena, a koja nisu
 - tko je nasljednik autorovih prava
 - gdje pronaći autora/nositelja prava
- Potraga ima cijenu → vrijeme i rad
- Kod opsežne digitalizacije gotovo nemoguća
- Rješenje: kolektivna licencija, dogovor svih zainteresiranih (Memorandum of understanding, 2011), ali i novi prijedlozi

Direktiva 2001/29/EC

- Iznimke i ograničenja u čl. 5
- Knjižnice mogu reproducirati djela iz svojega fonda i stavljati ih na raspolaganje javnosti u svom prostoru
- Korištenje djela za ilustriranje u nastavi i znanstveni rad

Direktiva o pravu iznajmljivanja i pravu posudbe, 2006/115/EC

- Odnosi se samo na materijalne primjerke građe
- Treba li je osuvremeniti?

Iznimke i ograničenja –Direktiva 2001/29/EC

- Jedna iznimka obvezna
- Sve ostale izborne
- Sve su iznimke podložne testu u tri koraka, tj. mogu se primjenjivati samo u posebnim slučajevima, ne smiju biti u suprotnosti s redovitim iskorištavanjem djela i ne smiju škoditi zakonitim interesima autora

Neobjavljena djela

- Iznimke i ograničenja odnose se samo na objavljena djela
- Citiranje nije dopušteno!
- Parafraziranje – da

Licencije v. iznimke i ograničenja

- Digitalna građa obično nije vlasništvo knjižnice, već ova licencijom kupuje pristup
- Reproduciranje i priopćavanje javnosti uređeno licencijom

Knjižnice

- Reproduciraju građu za korisnike
- Šalju skenirane dokumente e-mailom
- Arhivi prikazuju filmove javnosti
- Digitaliziraju građu i prikazuju je javnosti u svojem prostoru
- Pregledavanje baza podataka s udaljenog mjesta
- Posudba

Visokoškolske knjižnice

- Pomažu nastavnicima u pripremi zbirke radova ili ulomaka iz radova za ilustraciju u nastavi
- Reproduciraju za studente materijale koje trebaju pročitati
- Prikazuju filmove, slajdove itd. kao ilustraciju u nastavi
- Ppt prezentacije nastavnikovog rada na internetu ili intranetu
- Izvode glazbena ili dramska djela kao dio nastave
- E-učenje

IFLA, ICA, Eifl

- Prijedlog Ugovora za knjižnice i arhive, 2014.
- Popis iznimki
 - Pravo na nabavu
 - Pravo na posudbu
 - Pravo na reproduciranje i dostavu dokumenata za znanstvena, obrazovna i privatna korištenja
 - Pravo na zaštitu
 - Pravo na korištenje invalidnih osoba
 - Pravo na korištenje povučениh djela
 - Pravo na prekogranično korištenje

Londonski manifest, 2015.

- Usklađivanje i jednaka primjena svih iznimki u zemljama članicama EU-a
- Ujednačavanje roka zaštite
- Pravo knjižnica da posuđuju građu na svim medijima, uključivši pravo na slanje građe
- Pravo na nabavu
- Pravo na rudarenje
- Pravo korištenja invalidnih osoba
- Pravo na prekogranično korištenje
- Opsežna digitalizacija
- Uvođenje otvorene norme

EBLIDA, 2015.

- Preporuke za reformu autorskog prava
 - Iznimke iz Direktive 2001/29/EC trebaju postati obvezne
 - Ništavne su licencije koje su u suprotnosti s iznimkama dopuštenim u Direktivi 2001/29/EC
 - Pravo knjižnica da nabave sva djela stavljena u komercijalnu prodaju
 - Pravo na posudbu djela u bilo kojem formatu
 - Tehničke mjere zaštite za zakonito nabavljenu građu moraju biti uklonjene
 - Treba uvesti otvorenu normu
 - Pravo na rudarenje